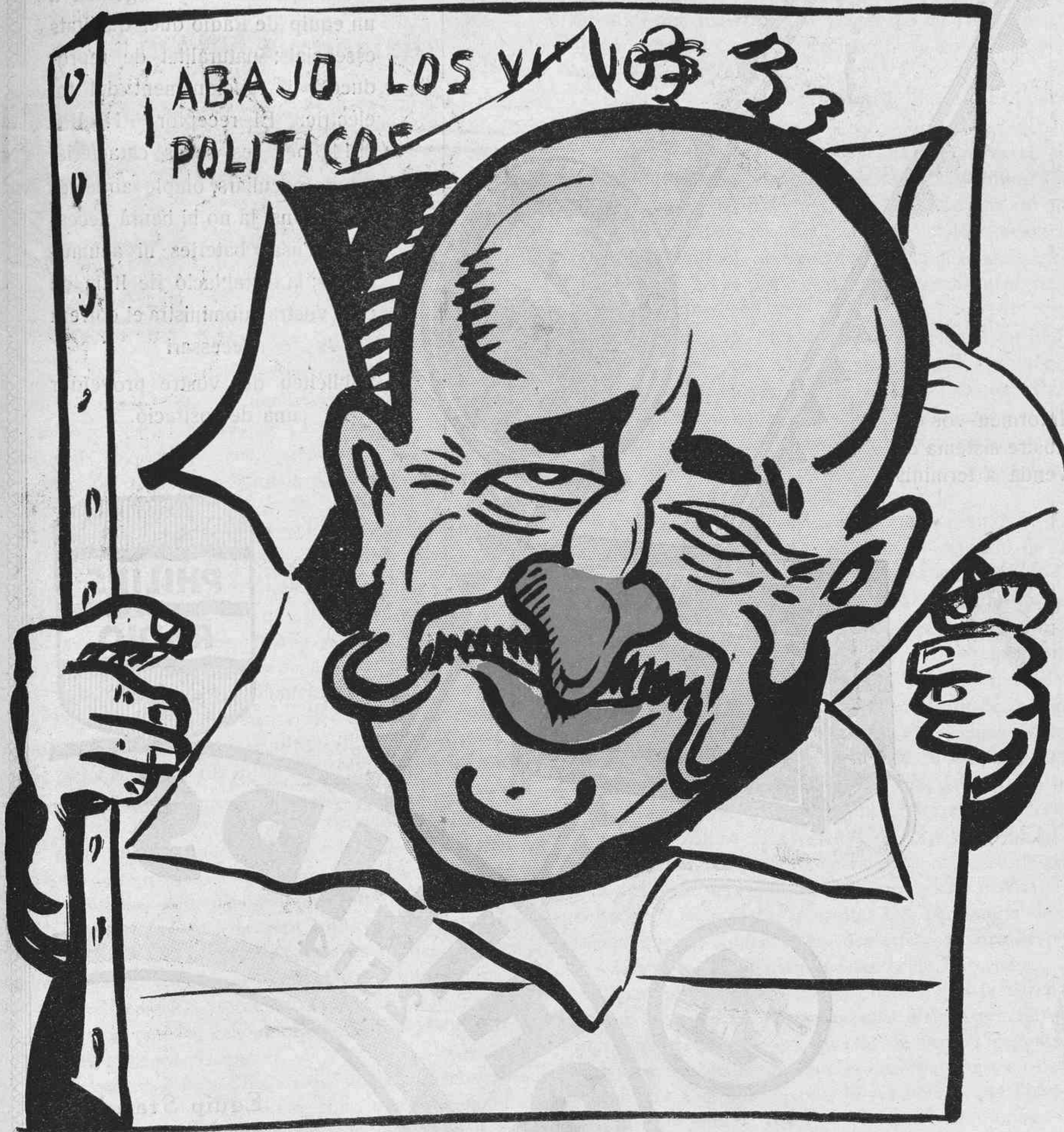

Barcelona, 18 de Juliol de 1930

L'Esquella de la Torratxa

ANY LIV - 2664 - 15 cts. - Atrassats, 30

No el creien

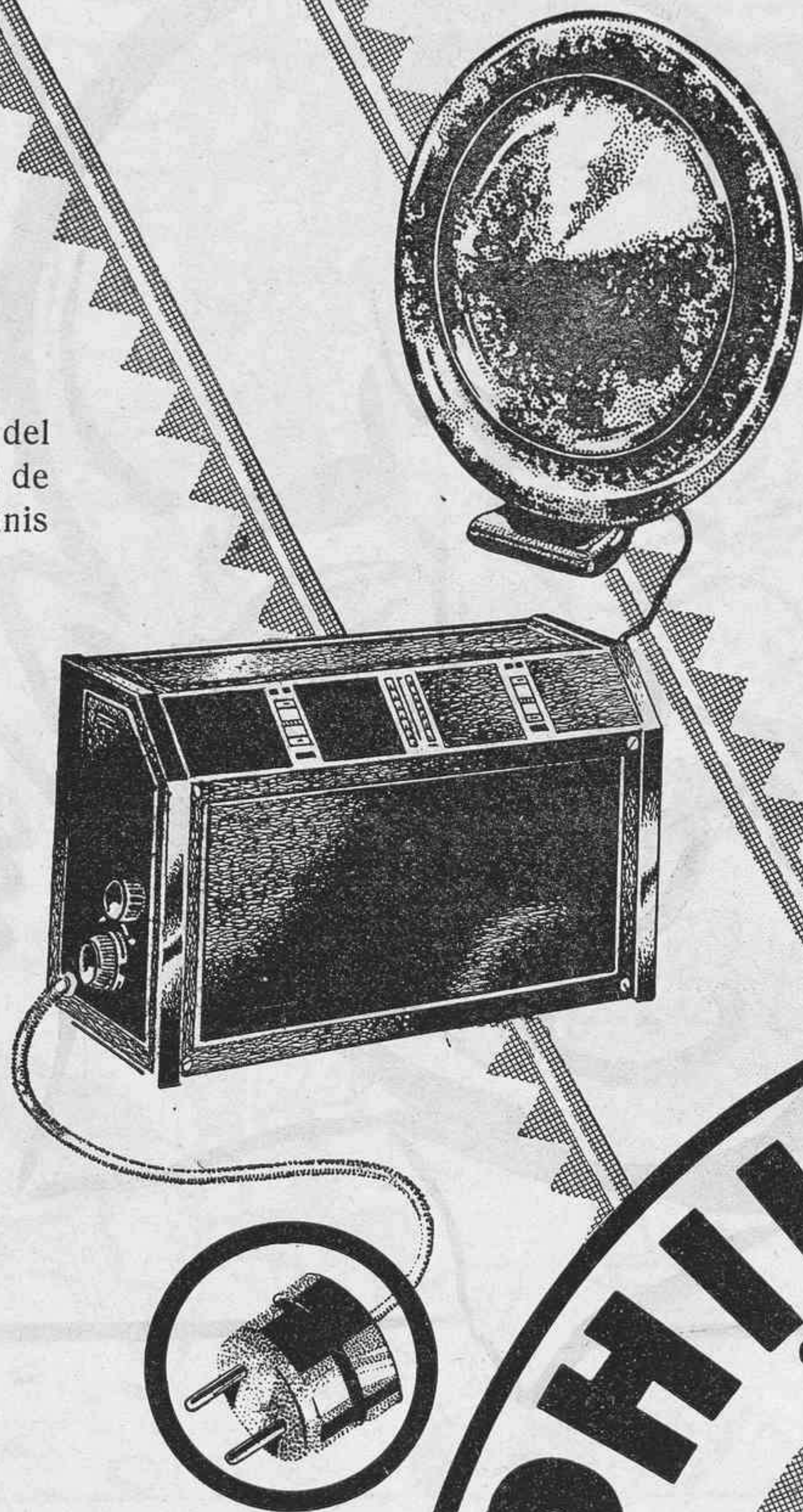
—Sí, senyors! Abajo los viejos políticos... menys jo, que en sis anys de no servir, m'he tornat com nou.

Aquesta creació única dóna una significació nova a la Ràdio

Els temps moderns exigeixen a un equip de Ràdio dues qualitats essencials; naturalitat de reproducció i funcionament del tot elèctric. El receptor PHILIPS 2514, per les seves característiques peculiars, omple aquestes condicions. Ja no hi haurà necessitat d'usar bateries ni acumuladors; la instal·lació de llum de casa vostra subministra el corrent necessari

Sol·liciteu del vostre proveïdor una demostració.

Informeu-vos del nostre sistema de venda a terminis

PHILIPS

2514

Equip Standard.
Receptor 2514-Altaveu
2007 i Derivatensions.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÒNICA

Final d'Exposició

Ha hagut una generació que s'ha passat la vida recordant-nos l'Exposició del 1888. Per a ells no hi havia hagut un període més important en la història de la ciutat que el de l'Exposició del 1888, on imperaven les patilles d'En Rius i Tauler, les barraques del Parc de la Ciutadella; la font màgica de la Plaça de "Palacio", els discursos inflats que parlaven de "la perla del Mediterràneo"; "el català laborioso y honrado", etc... Aquella generació no ha recordat res més que les grandeses de l'Exposició, i, en parlar de qualsevol fet polític, social, particular, etc., el barrejava a la data del 1888, convertint la data en la fita que obria o tancava un període.

Quan Joan Pich i Pon, veritable creador de la nova Exposició, tingué la idea de fer-ne una de nova i proposà amb una agrupació d'industrials electricistes el nou Certamen, els de la generació del 1888 mogueren el cap de dreta a esquerra i d'esquerra a dreta, diverses vegades, com volent suposar que no seria possible superar les grandeses del Certamen que va inaugurar la reina Maria Cristina. Però aquells industrials, i més En Pich i Pon, eren tossuts i voluntariosos i seguiren els seus projectes, les seves memòries, els seus informes, fins aconseguir interessar la gent de l'hora.

—L'Exposició—em va dir en certa ocasió En Pich i Pon, i aquestes paraules no s'han esborrat mai de la meua memòria—és un període que serveix per a fer baixar les armes polítiques d'un país o d'una ciutat, amansir les rancúnies, fer fer la pau a la gent i que es coneixin al voltant d'una taula. Les lluites polítiques perden virulència, la gent s'entén i d'aquestes converses en surt un període de grandesa per a la ciutat. No es pot fer cap Exposició amb enemics polítics, cal que abans un interès superior a les petites passions els uneixi.

Amb aquest criteri l'Exposició inicià els seus passos en el moment en què la lluita política a Barcelona era d'un canibalisme i una selvatgeria inoblidable. El partit radical, el requeté, los "jovenes bárbaros", l'anarquisme, el confidencialisme policíac, etc., duien la lluita política a un terreny francament impossible. El que ara diuen que és Chicago, era Barcelona aleshores. La idea de l'Expo-

sició reuní al voltant d'una taula homes tan llunyans com En Comilles i En Lerroux; En Cambó i En Pich i Pon; En Junoy i En Mariano. De fet, la pau a Barcelona era signada. Amb motiu de l'Exposició, de l'obra que devia engrandir Barcelona, la lluita política es civilitzà. No vol dir això que més tard no passés ço de l'any 1909; però allò és fill de lo del Marroc i no de la cobejança electoral barcelonina.

L'Exposició, doncs, era l'obra de Barcelona; l'obra unànime de Barcelona. Devia ésser l'obra total i general de la Ciutat, i no podia ésser pas la tasca d'un partit o d'uns homes que res no tenen a veure amb la voluntat del país. Per a creure's representant d'un poble, abans cal presentar-se davant d'ell, electoralment. Es pot ben creure que el poble està amb ell, però mentre li manqui l'assistència popular, ningú no es pot considerar honorablement representant d'un poble.

I els homes de l'Exposició Internacional no han estat mai homes del poble; no han tingut mai l'assistència del país; no saben el que és una adhesió personal. Per això l'obra de l'Exposició Internacional no ha estat, en la seva primera part, l'obra de Barcelona, l'obra unànime de Barcelona, sinó una obra que encara que ha volgut ésser feta contra Barcelona, ha favorit a Barcelona.

S'ha arrencat de l'Exposició tot esperit barcelonista; tot esperit català. El que devia ésser exaltació de la Ciutat, cap i casal de Catalunya, ha estat exaltació de la cursileria de quatre ganduls de círcol aristocràtic que un bon dia, per a lluir un vestit de sastreria teatral, organitzaven el "torneo a la antigua usanza", i un altre dia negaven l'entrada a l'Orfeó Català per por que la inauguració de l'Exposició fos realment el dia en què el "Cant de la Senyera" fos dit sota el sostre del Palau de Projeccions. S'ha negat la sal i l'aigua a la llengua catalana en el barri català del Poble Espanyol i s'ha vinculat al més lamentable provincialisme una obra que deia el mot internacional després de la paraula màgica "Exposició". L'Exposició Internacional de Barcelona ha estat fira de vanitats, processó de gegants, pim-pam-pum d'orgulls, etc., i sempre s'ha oposat al sentit ciutadà de cada festa la vanitat i la pedanteria de quatre homes que no sabien altra cosa que combatre l'esperit de la Ciutat i tota iniciativa que sortís de Barcelona.

Han tancat l'Exposició els homes que la varen crear, pensar i que feren els passos més difícils per tal que fos una realitat. Mentre era qüestió de fer els gegants, mostrar-se a tots els homes que la desorganitzaren i desferen. Ara hi ha a la post-Exposició els homes que l'han de liquidar, que han de realitzar la tasca més feixuga, que és la d'ordenar a un picapedrer que clavi el picot als palaus que han estat la illusió de Barcelona un any i dos mesos.

FRANCESC MADRID

UNA ENQUESTA I UN VOT

La senyoreta Llucietà Canyà és una feminista entusiasta.

“El feminisme—diu des de la seva tribuna de “La Veu”—és un fet palpable i els governs de tots els pobles haurien de comprendre-ho així i obrir-nos bonament totes les portes...”

Bé, tan palpable com vulgueu, senyoreta. Però podríem saber per què dintre poseu punts suspensius darrera les portes?

Aquesta gent de la Lliga sempre van amb segones!

“Dubtem—diu més avall la nostra feminista—que encara hi hagi qui sostingui de bona fe que les dones són éssers de cabells llargs i idees curtes.”

L'antitesi és avui desplaçada. Les dones han cuitat totes, amb molt bon acord, a escurçar-se els cabells. Ara, el que no han cuitat tant a fer totes les dones és a allargar-se les idees...

Allò de “cosa de tan poco ser como es eso que llamamos mujer”—que va escriure, amb la poca generositat que la gent de l'Església ha tingut sempre amb la dona, és, avui dia, antiquat certament. I, a més a més, en aquells temps no existia encara, ni amb cabells llargs ni amb cabells curts, la senyoreta Llucietà Canyà.

Però ara aquesta senyoreta ha obert una enquesta, i creu “que hi haurà sorpreses agradables i interessants”.

Quines set dones modernes admireu més?—pregunta.

I bé, nosaltres volem dar-li la més interessant i agradable de les sorpreses.

Votem des d'ara mateix, decididament, per la senyoreta Llucietà Canyà!

CALUMNIES

Aquests dies s'ha parlat molt de la Presó, del règim de la Presó, del director de la Presó. I ja us haureu adonat que escrivim Presó amb P majúscula: és en homenatge i per l'afecte que tenim a tan santa casa.

S'han fet acusacions concretes, s'ha denunciat la conducta del director — un sant home, ja veureu com ens diran i ens provaran que és un sant home! —, s'han demanat responsabilitats.

Sempre hi ha haqut gent que ha mirat amb mals ulls les presons, que no els hi ha tingut simpatia. Nosaltres no abonem el pensar d'aquesta mena de gent. Déu ens en guard! Al contrari: abominar de les presons ens sembla odiós i repugnant. Hi haurien d'haver, pel nostre gust, presons a cada cantonada. Tot haurien d'ésser presons.

Així potser s'acabaria aquest clam idiota i absurd contra els lloguers cars.

Un dels crits més simpàtics que s'han donat a Espanya és el que el poble dedicà al liberalíssim i magnànim Ferran VII. Ja el recordeu, veritat? Vivan las cadenas!

Nosaltres, ara, per a protestar d'aquestes manifestacions que els elements dissolvents han llençat contra la presó, cridaríem:

—Visquen les presons!

Perquè, vaja, diguem-ho clar: estem segurs que tot són calúmnies; estem segurs que a la presó s'hi viu més bé que a Caldetes; estem segurs que els que han protestat són gent perillosa: maçons, gent que vol la República, gent de Moscú que vol cremar-ho tot i matar-ho tot.

Estem segurs que tot és mentida i que a la presó no s'hi pega a ningú i s'hi menja més bé que al Ritz.

Si fins l'alcalde, el comte de Güell, n'ha tastat el pa i l'ha trobat tan bo. Es clar que és que no n'ha de menjar cada dia, perquè no hi és tancat. Però gairebé podríem assegurar que si li tancaven una temporadeta no s'hi avorria gens.

Com estem segurs d'una altra cosa: totes aquestes queixes contra l'honorable i digníssim director no tenen cap fonament, són una fantasia. I si no, una prova: que els reclosos li facin un homenatge. Es a dir: que es deixi en llibertat els reclosos, i ja veureu com se'l mengen a festes!

VIRAI

La gran festa dels orfeons

Catalunya pot ben dir que tardà d'entrar a l'Exposició ja clausurada, però no és menys cert que en els quatre mesos que transcorregueren des del dia que el gloriós Orfeó Català va donar el seu primer concert al Palau Nacional fins al diumenge darrer, hi ha fet més feina Catalunya que ningú més.

Mai se fa tard, si el cor és jove, diu una dita popular. I com que la nostra terra és jove, molt jove, no ha fet tard a l'Exposició, malgrat no li deixessin entrar fins a les seves acaballes. Podem tenir l'orgull de dir que arrencarem un mort de l'agonia i li férem viure els dies més feliços.

Diumenge passat, quaranta o cinquanta mil persones varen anar a l'Estadi a escoltar com cantaven cinc mil orfeonistes catalans; com a bons germans, un al costat de l'altre, en els seients del Nord de l'Estadi, aixecaren les seves veus, i durant dues hores vàrem escoltar-los devotament.

Abans del concert, portant per capdavanteres les senyeres de la ciutat i del “Rat Penat”, de València, iniciaren una desfilada que resultà inacabable. No passen així com així cinquanta-una agrupacions, amb llurs senyeres. (Aquesta manifestació veritat, de cinc mil quatre-cents cantaires, podríem comparar-la a aquelles que tots recordem i que ens les eixamplaven tant, que gairebé les arribàvem a creure.)

En Millet, dirigint magistralment. Els cantaires, molt bé. No havíem cregut tanta unitat, certament.

I el públic, foll d'aplaudir en sentir les cançons populars que desperten cada cop més els nostres sentiments.

L'art orfeònic català ha tingut el jorn de glòria en tancar-se l'Exposició. Aquest mateix art va ésser el que, quatre mesos abans, havia conquerit els primers llogers en el Palau Nacional.

Abans, no havia existit per Catalunya l'Exposició que s'acaba de tancar.

15 MAIG

1929

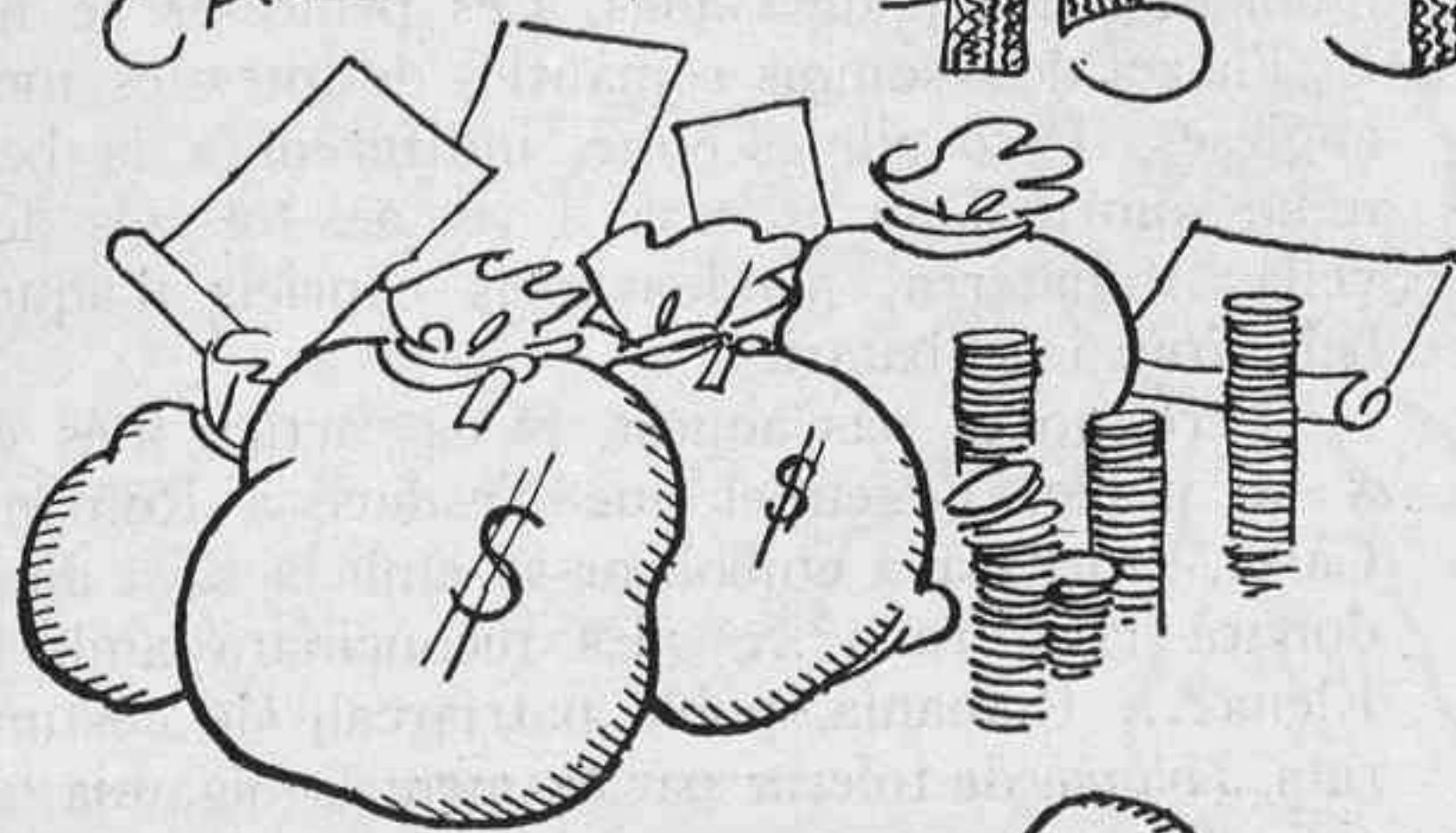
CATORZE

MESOS DE

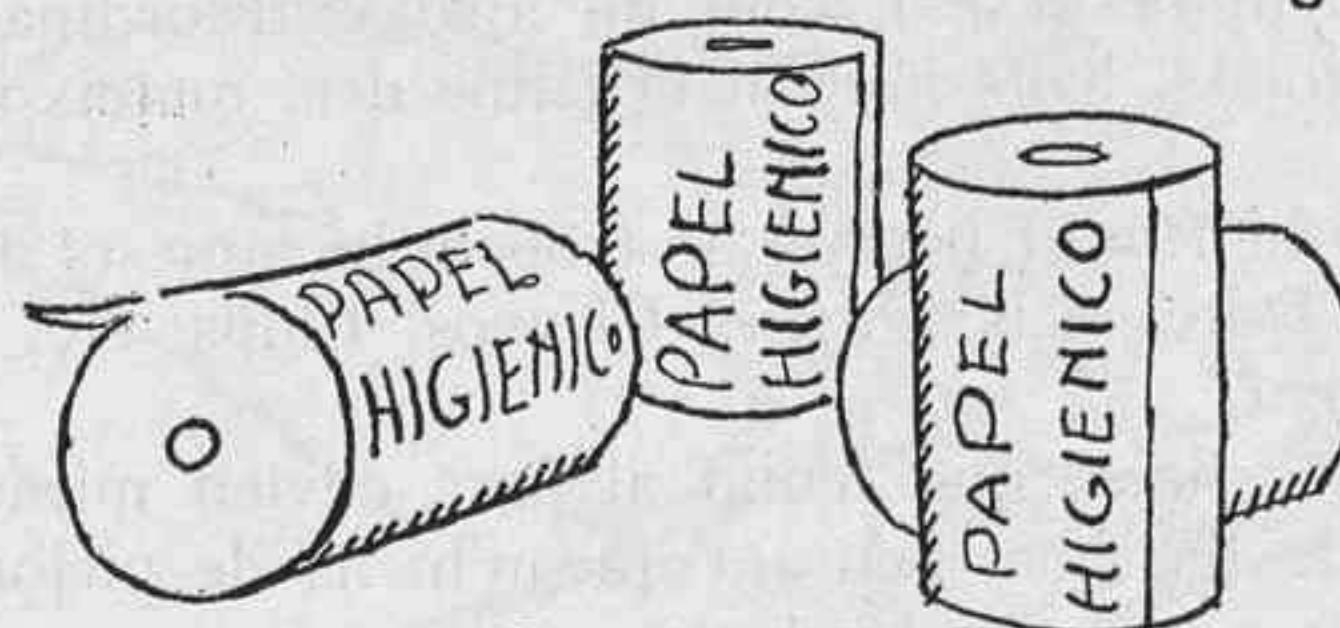
DE MAL DE VENTRE

1930

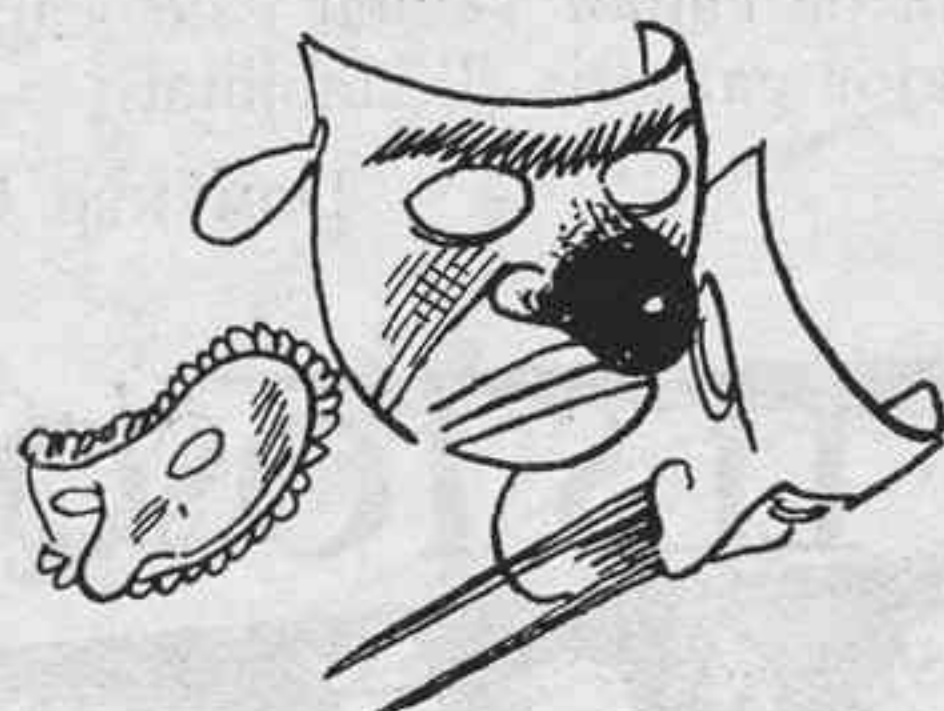
15 JULIOL

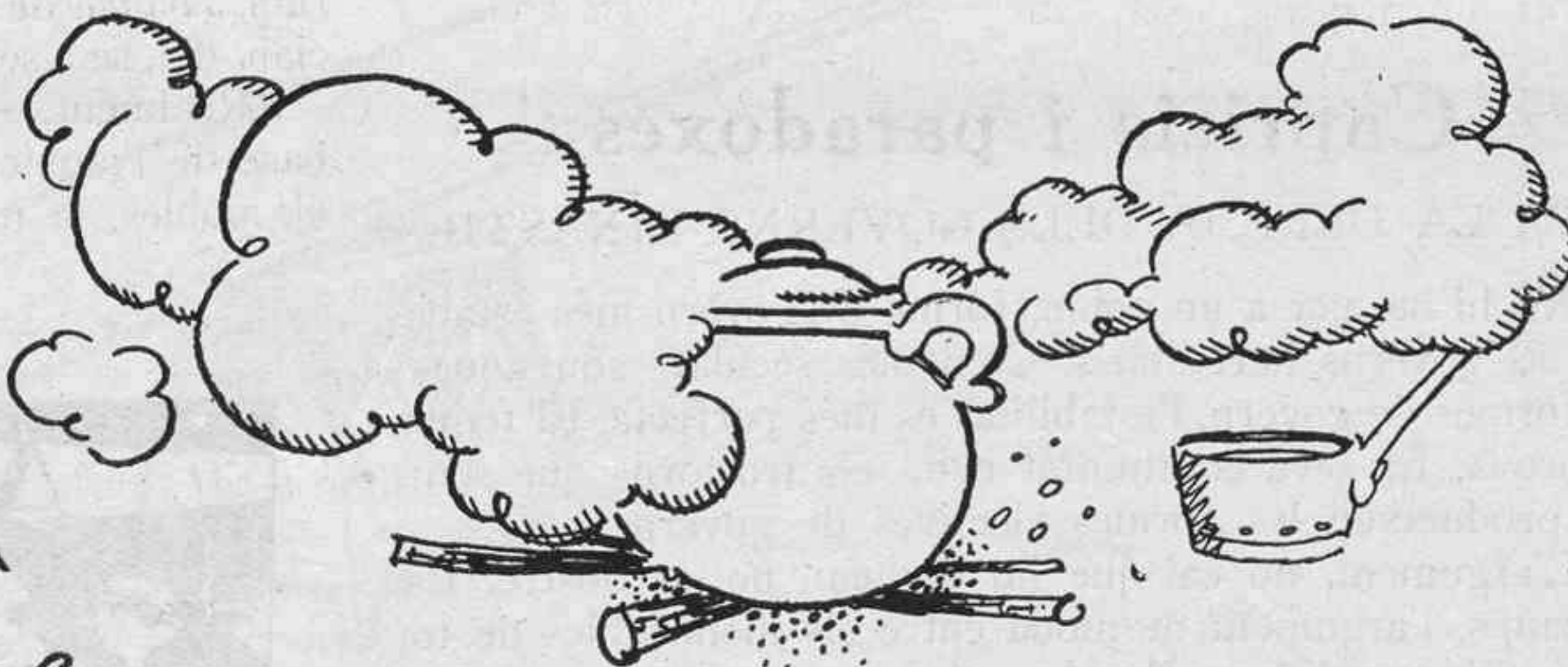
DEUTE

MOLTS PAPERS...RIDICOLS

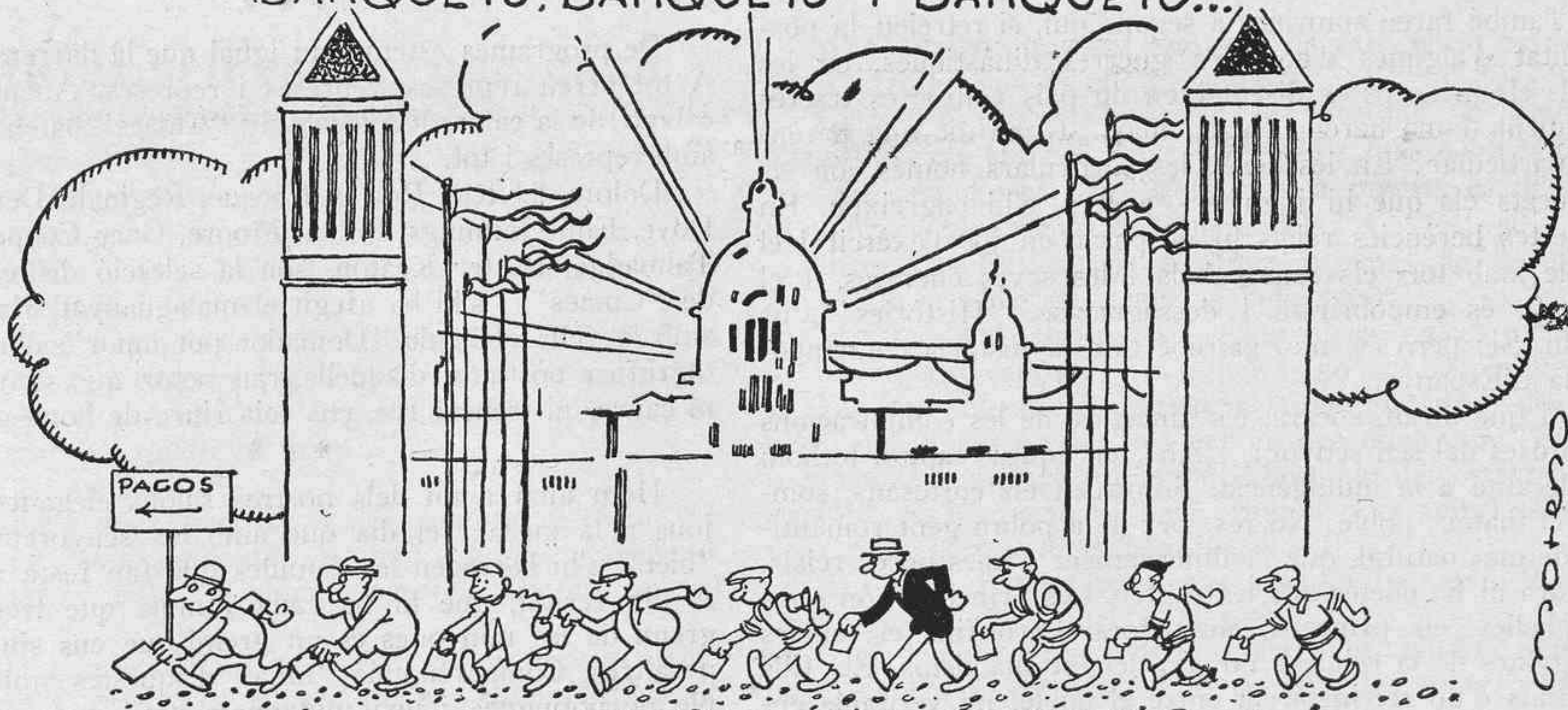
MASCARADES

AIGUA CALENTA

BANQUETS, BANQUETS I BANQUETS...

I UNA CUA INACABABLE D'ACREEDORS

L'Epíleg de l'Exposició

croquis

Les bèsties de l'Arca de Noè

El diumenge darrer, a quarts de sis de la tarda, alguns socis d'aquella agrupació humorística que sembla que per portar cognoms i noms d'animals tot els hagi d'estar bé, organitzaren una festa davant les gàbies de les feres del Parc.

Diu que varen celebrar diversos actes de bon humor (nosaltres en diem bestieses), com un àpat extraordinari als animals engabiats, balls imitant el ritme dels mateixos, etcètera.

Nosaltres no hi fórem perquè no trobem bé aquests divertiments poca-soltes dels senyors Ciervos, Llops, etc., i menys públicament.

Les pobres bestioles que tenim al parc devien mirar-se'ls amb cara de llàstima, pensant que n'hi ha de pitjors que elles, que no estan engabiades.

Capricis i paradoxes

SOTA LA DELÍCIA DELS GOVERNS DINÀSTICS

No hi ha, per a un poble, forma de govern més estable que els governs hereditaris. Com més seculars són aquestes formes de govern, l'estabilitat és més perfecta. El temps ho prova. La seva continuïtat evita els trastorns que sempre produeixen les formes electives de govern.

L'argument, no cal que ho diguem, no és nostre. Es, fa temps, l'argument de moda entre els monàrquics de tot arreu. Tant sòlid és l'argument, que uns mesos enrera, un dels reialistes teoritzadors d'"Action Française" se'n servia per demostrar que el rei d'Espanya havia salvat, en poc de temps, el país, de dues revolucions. La primera vegada donant per bo el cop d'Estat de Primo de Rivera i acceptant la seva dictadura. La segona, retirant la seva confiança al dictador, en el moment que al dictador li fallaven els puntals.

Com pot veure's, doncs, tot és qüestió d'optimisme. Amb un optimisme així, la baixa de la pesseta, produïda essencialment per la inestabilitat dels governs, esdevé un argument de per riure.

També fareu somriure a segons qui, si retreieu la possibilitat d'algunes d'aquestes guerres dinàstiques, en les quals els prínceps es discuteixen un país com si es tractés realment d'una herència particular. ¿I què dic una herència particular? En les herències particulars només són els advocats els que hi juguen i, encara, s'hi engreixen. En aquestes herències reials hi és posat en joc l'exèrcit i el poble amb tots els seus cabals i les seves energies. I el que fa és empobrir-se i dessagnar-se. "Històries!", us diran. Sí; però és això gairebé tota la història contemporània d'Espanya.

¿I què diran, encara, els dinàstics, de les complicacions amoroses del seu senyor?... Ah!, en aquest capítol tothom es decanta a la indulgència. Somriuen els cortesans, somriu el mateix poble. No res, per a la pobra gent romàntica, de més natural, que l'enlluernament d'unes noces reials. Encara hi ha poetes que les canten. Les princeses són sempre belles, els prínceps, encisadors. Però fins els amors irregulars de la reialesa no són del tot malvistos. Els fills naturals d'un rei inspiren, entre el poble, un veritable enterniment. Potser perquè se'ls sent més fills de la pròpia sang, que tots els fills legítims, els quals porten gairebé sempre una sang estrangera.

Però per poètic que sigui aquest capítol dels amors reials, quantes pertorbacions no porta! Sovint és grotesc

de veure pendent tot un poble del caprici d'un d'aquests amors. I no volem pas ara exhumar cap fantasma històric, malgrat que, en aquest moment, se'ns en presenten algunes dotzenes a punt, a la més lleu indicació nostra, d'alcabar-se del sepulcre. Però no; no volem parlar més que dels temps actuals. Veieu, per exemple, ara el simpàtic i indolent príncep de Galles. Les princeses se n'enamoren. Es l'heroi dels somnis romàntics de totes les mecanògrafes angleses. Però ell, escèptic, indiferent a la beutat femenina, somriu i no es casa. I vet ací tots els destins de la vella Anglaterra, pendent dels capricis d'aquest príncep bell, fort i celibatari.

Però no és pas aquest, el cas actual més enutjós per a un poble. Vegeu el que s'esdevé a Romania. El Rei Càrol, ¿tornarà a embolicar-se amb la seva amant i abandonarà la Corona?... ¿Es reconciliarà amb la princesa Elena?... Romania, poble patriarcal, de costums morigerats, ¿haurà de tolerar pacientment la bigàmia, gairebé oficial, del seu senyor?...

Realment, els règims dinàstics, recalats en la triple base de l'ambició, de l'amor sexual i del caprici, són, per als pobles, la major garantia d'estabilitat.

DOMÈNEC GUANSÉ

Dèiem la darrera setmana que encara hi ha cinemes a la nostra ciutat que anuncien els programes en pissarres. I no són precisament en barridades extremes. En una de les vies principals n'hi ha un que, a més d'exhibir-les amb caràcters desiguals, títols i noms d'artistes que són un jeroglífic, estan estripades. Presumeix d'ésser un local on es donen bones pel·lícules, que s'hi està bé i altra propaganda lícita. No li sembla, senyor empresari del "Cine Princesa", que és hora de canviar les pissarres per cartells uniformes, decorosos, com té ja gairebé tothom?

* * *

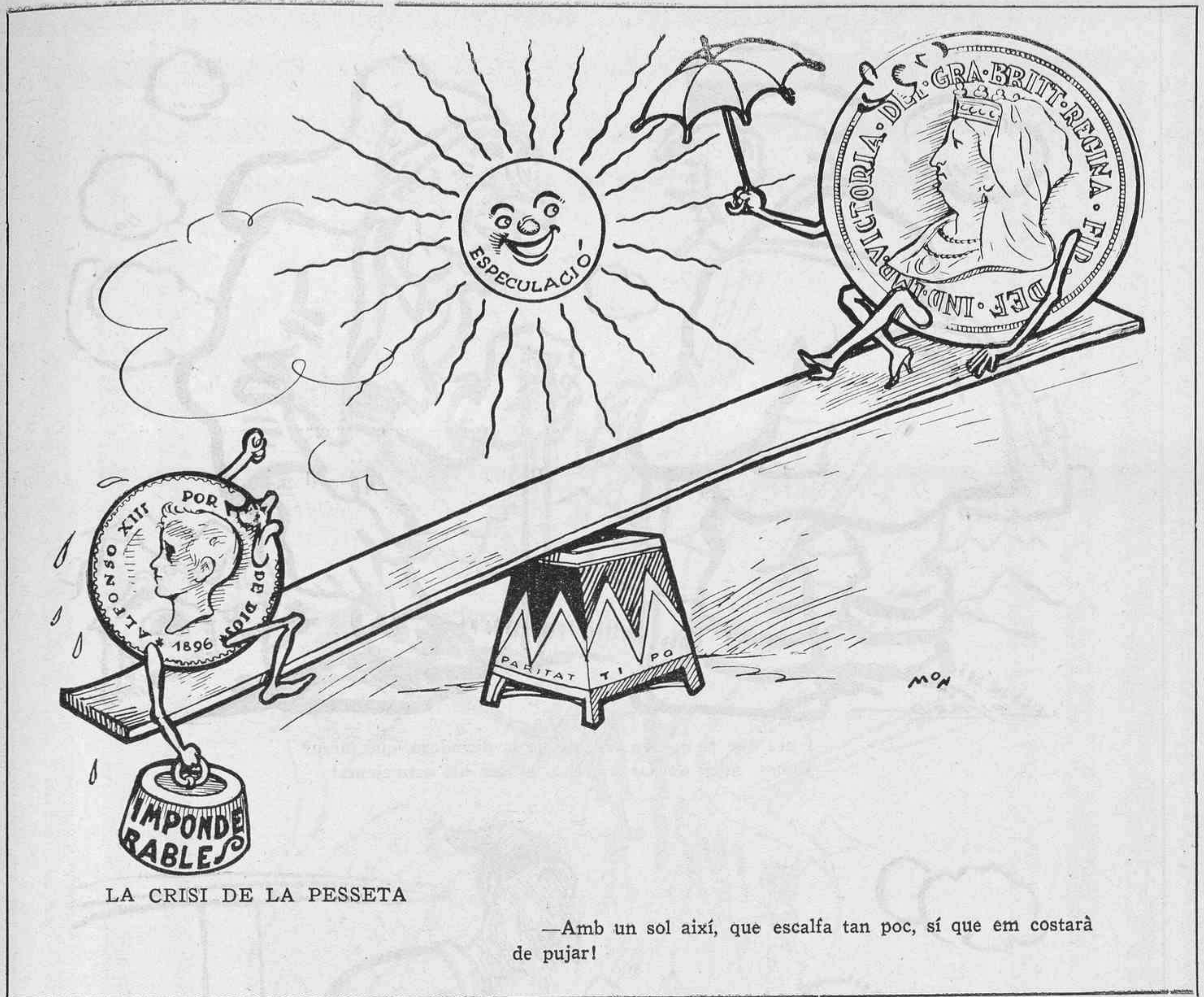
De programes estem avui igual que la darrera setmana. A tot arreu repeses, repeses i repeses. Anem tirant el calvari de la calor. Els locals de "Cinaes" baten el rècord, amb repeses i tot.

Dolors del Río, Rod la Rocque, Reginald Denny, Billie Dove, Emil Jannings, Collen Moore, Gary Cooper, Norma Talmadge, Buster Keaton, són la selecció de les repeses de "Cinaes", i s'hi ha afegit el malaguanyat Max Linder, amb la vella pel·lícula "Domador por amor", obra cinematogràfica pòstuma d'aquell gran actor que, sense córrer, ni caure, ni trencar res, ens feia riure de bona gana.

* * *

Hem anat a un dels nostres salons elegants. Era dijous a la tarda i el dia que amb les senyorettes de casa "bien" s'hi barrejen les fàmules que fan festa aquell dia. A dir veritat, que hi ha cada fàmula que treu foc. El gremi de les minyones és un gremi que ens simpatitza, a nosaltres. Compareu una "niña" d'aquestes amb el rostre ple de potingues i una minyoneta neta, endreçada, sense ni pòlvors a les galtes, i a qui triareu? Nosaltres la darrera. Quan menys, si els nostres llavis en fan una de les seves, besem una dona, que a les altres sols trobem la crosta de la crema, la pintura i els pòlvors...

D.

LA CRISI DE LA PESSETA

—Amb un sol així, que escalfa tan poc, sí que em costarà de pujar!

Catalans d'estar per casa

Mare de Déu que n'hi ha. Molts.

Els es varen alegrar de la caiguda de la dictadura.

I els he vist aquests dies pels nostres carrers lluint la bandereta catalana a les solapes, caminant tots estarrufats com uns gallets... I res més. Tot el seu catalanisme acaba aquí. Prou! Ja han complert.

I en conec un, que és dels reconsagrats. Aquest està per les solucions extremes. No hi creu en la concòrdia. Per defensar el seu ideal es jugaria la vida. Diu que es tiraria al carrer a qualsevol hora...

Potser sí que ho faria.

Però sabeu quin diari és el que compra? Un que no és català, un "independent", o sigui dels que manen.

I als teatres. Sabeu a quins corre? Als que no són catalans.

Aquesta temporada no ha assistit a cap representació dels nostres teatres. Per ell els autors contemporanis de casa no valen res. Són buits, poc profunds. I se'n va al Poliorama o al Barcelona a fer-se un tip de riure amb en Muñoz Seca.

Les sardanes les troba estridents. Les cançons de l'Orfeó les troba carrinçones i massa de la crosta.

Ah! Tampoc ha estat mai soci de cap centre patriòtic. No trobeu que és una paradoxa?

Com és el seu catalanisme? Què n'estima, de la nostra terra? No els entenc.

Són catalanistes i no veuen que la premsa catalana és la que més bé defensa els seus anhels?

I no són ben dignes d'estima, algunes de les obres que s'han estrenat en la nostra bella parla?

Si tampoc els diuen res a l'ànima, les dolces melodies de les nostres cançons, d'ací, què és ço que els interessa?

Em fa l'efecte—i perdoneu la comparança—d'aquell marit que diu que està boig per la seva dona, que l'estima tant i més quant, però quan és l'hora de demostrar-ho, li regateja els homenatges. I en canvi se'n va amb les dones del carrer, perquè li agraden més.

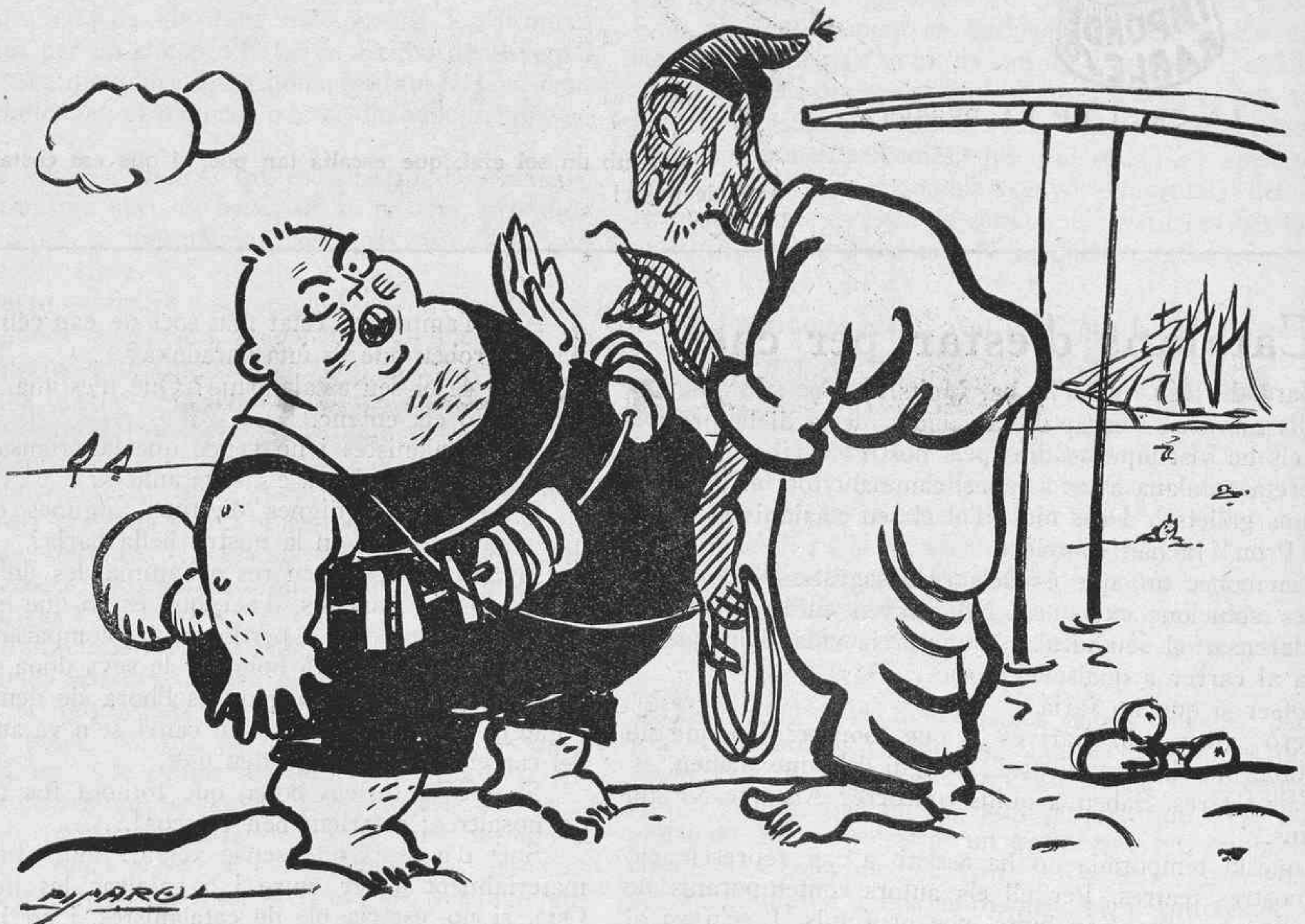
Sí que la fariem bona, que tothom fos així. Pobrets de nosaltres; estariem ben frescos!...

Sort d'aquests que sense xerrar tant, ajuden moral i materialment a fer viure i a enlairar les nostres coses. Que, si no, estaria ple de catalanistes, i no hi hauria res en català.

VILARDES

—I ara que ja no sou alcalde de la dictadura, què fareu?
—Doncs, miri; tornar a treure el suc als estiuejants!

ELS AFICIONATS A LA NATACIO

—Sobretot, si ve la dona, val més que em deixi ofegar!

El clam de Barcelona

Gràcies a Déu que l'han tancada, aquesta
Exposició!...

València i Catalunya

Conjuntament amb un full magníficament patriòtic i que per ell sol ja es bastaria per a despertar els sentiments terrals dels valencians, el qual ha estat repartit profusament per les terres germanes de Llevant, vingué a Barcelona, cap i casal de Catalunya, una nombrosa representació de "Lo Rat Penat"; portaven la bandera, que, per unes hores, va voleiar al costat de les nostres en el balcó de l'Ajuntament.

Anaren a rebre l'expedició algunes de les autoritats municipals. Es pronunciaren discursos de fraternitat valenciano-catalana, varen córrer la nostra ciutat i les seves rodalies, assistiren a uns quants actes, i retornaren a la ciutat del Túria encisats del que hem fet els catalans per a fer-los agradosa llur estada ací.

Nosaltres estem segurs que la curta estada dels doscents "rats penats" serà quelcom més que una vulgar visita de curiositat per a gustar les sentors de les nostres Rambles i dels jardins de l'Exposició. Creiem, i noensem equivocar-nos, que de retorn a València, els socis de "Lo Rat Penat", contagiats del nostre amor a la terra i a les coses estimades, començaran la campanya "Pro-València" que tan bé és exposada en els fulls repartits no sabem per qui, però que celebrem.

València va a començar ara l'època de la restauració de la seva llengua, els seus costums, els seus colors. Quan a tot arreu se sent el corrent d'amor a la terra i les diverses branques de la península són predisposades a fer valer llurs sentiments, València no restarà inactiva. Voldrà fer saber a les altres "províncies" que té personalitat pròpia, que té una parla gloriosa, i que té un cor que pot bategar fort, molt fort. Altrament, seria creure que els valencians que suara ens han visitat, volen desapropiar aquest ventijol patriòtic que acaricia les multituds.

Catalunya, per mitjà de la nostra ciutat, i d'això devem vanagloriar-nos, ha mostrat a València el què pot fer-se amb tenacitat, malgrat comptar-se amb adversaris sempre disposats a desfer les obres amb segell marcadament nostre. Ja sabem que no devem ensenyar res a la regió germana; no volem, doncs, vanar-nos d'ésser millor que ells. Però València haurà vist en els darrers dies que el

nostre esperit no mor d'un cop de ploma, ni som aquells "papus" que pinten els contraris de les nostres causes, que per ésser nostres són lleials i nobles, com les nostres gestes, els nostres actes, la nostra parla—que és la d'ells.

Catalunya i València s'han abraçat. D'aquesta abraçada de germans ja majors d'edat, en sortirà un contracte fins avui falsificat amb marcada mala intenció. València i Catalunya són germanes. Com a tals les hem de veure, les volem veure en endavant.

DOMENEC DIUMENGE

Ara ja ho podem dir

Tancada l'Exposició, podem dir que el certamen inventat anys endarrera i volgut inaugurar pels dictadors, vulgues que no, amb la de Sevilla, feta a corre-cuita i sense preparació, no ha tingut altra cosa de bo que la llum i l'aigua.

L'Exposició, per ella sola, ha estat una més sobre la capa de la terra. Hem tingut, però, la sort de trobar un home que sabia què tenia als dits, i va dotar els jardins, els recons més ínfims, la placeta més rodanxona, de llums amb gust artístic i aigua amb combinacions màgiques. Aquest home, que es diu Boïgues, ha passat per l'Exposició sense pena ni glòria. Se l'ha tingut sempre a segon, tercer o quart lloc, i mai no ha rebut els honors dels qui miràvem embadalits el resultat del seu saber. Tothom li prenia la davantera, i ell, humil, en tenia prou d'estudiar una nova manera de fer jugar l'aigua i els colors...

I què s'ha fet per aquest home, que dintre de poc es veurà obligat a deixar la terra que estima per a acceptar les propostes forasteres enlluernadores que li donaran nom, glòria i profit? Res, senyors, com un vulgar guardià del recinte, se li ofereix una medalla i se'l considera sobrerament pagat. Boïgues, pels dirigents de l'Exposició, no ha estat més que un "guarda-paseos" sense gorra de visera xarolada i vestit de paisà. Si ara fos hora de començar, brindariem per Boïgues un uniforme de coloraines com els seus jocs, però li dedicariem unes ratlles que diguessin així: "Al gran català que ha fet triomfar l'Exposició de Barcelona i se'l vol arreconar a les golfes com un malendrec".

TAUROMAQUIA POLITICA

Ja torna a sortir la quadrilla

Inauguració del Maricel-Park

Dimarts darrer fou inaugurat oficialment aquest Parc d'Atraccions instal·lat gairebé al cim de la veïna muntanya de Montjuïc.

No fa moltes setmanes avançarem als nostres lectors quelcom del què és el Maricel-Park. Ens abstenim de fer-ho novament, perquè a hores d'ara, també molts s'hi hauran passejat, i hauran gaudit de la bella perspectiva que els ofereix la ciutat i el mar; i convindran amb nosaltres que aquell és un lloc predestinat a emportar-se la gent en les caloroses nits d'estiu.

Mancats de Parcs d'Atraccions, avui que s'ha clausurat l'Exposició i el Turó Park desapareix, de mica en mica, el Maricel-Park ve a ésser l'únic lloc que la gent tindrà per a fruitir de les emocions de les atraccions que hi ha i respirar l'aire fresc de les nits barcelonines.

Recomanem el Maricel-Park als nostres lectors.

Qüestions de faldilles, encara

No fa pas molts mesos que el tema de les faldilles curtes, com també el dels cabells curts, gaudia d'una actualitat ciutadana, gairebé integral. Val a dir, però, que en aquells temps "inefables" de dictadura de tercer grau, els temes periodístics amb patent de circulació escassejaven d'una manera alarmant. És a dir, escassejaven gairebé tant com avui dia.

Així, reprendrem les qüestions de faldilles, que sempre són de bon tractar. Però els comentaris d'ara seran a l'inrevés dels de llavors, o sigui que a les faldilles i als cabells caldrà tractar-los en sentit descendent. El tema s'ha allargat.

D'aquí que els "calembours" malabaristes, estil Schopenhauer, em van semblant cada vegada més anacrònics, tota vegada que només encerten la part menys filosòfica de la màxima, car l'apreciació de la llargària dels cabells està a l'abast de la persona menys metafísica d'aquest món. Quant a les idees curtes d'aquest animaló que és la dona—perdó, fèmina!, parla Schopenhauer; jo no em veuria amb cor d'exposar-me a la teva ira—, unes magnífiques excepcions que jo sé i un bon nombre de les que vosaltres coneixeu, segurament, es cuidarien de fer-nos adonar que àdhuc el paper de filòsof de categoria té els seus riscos.

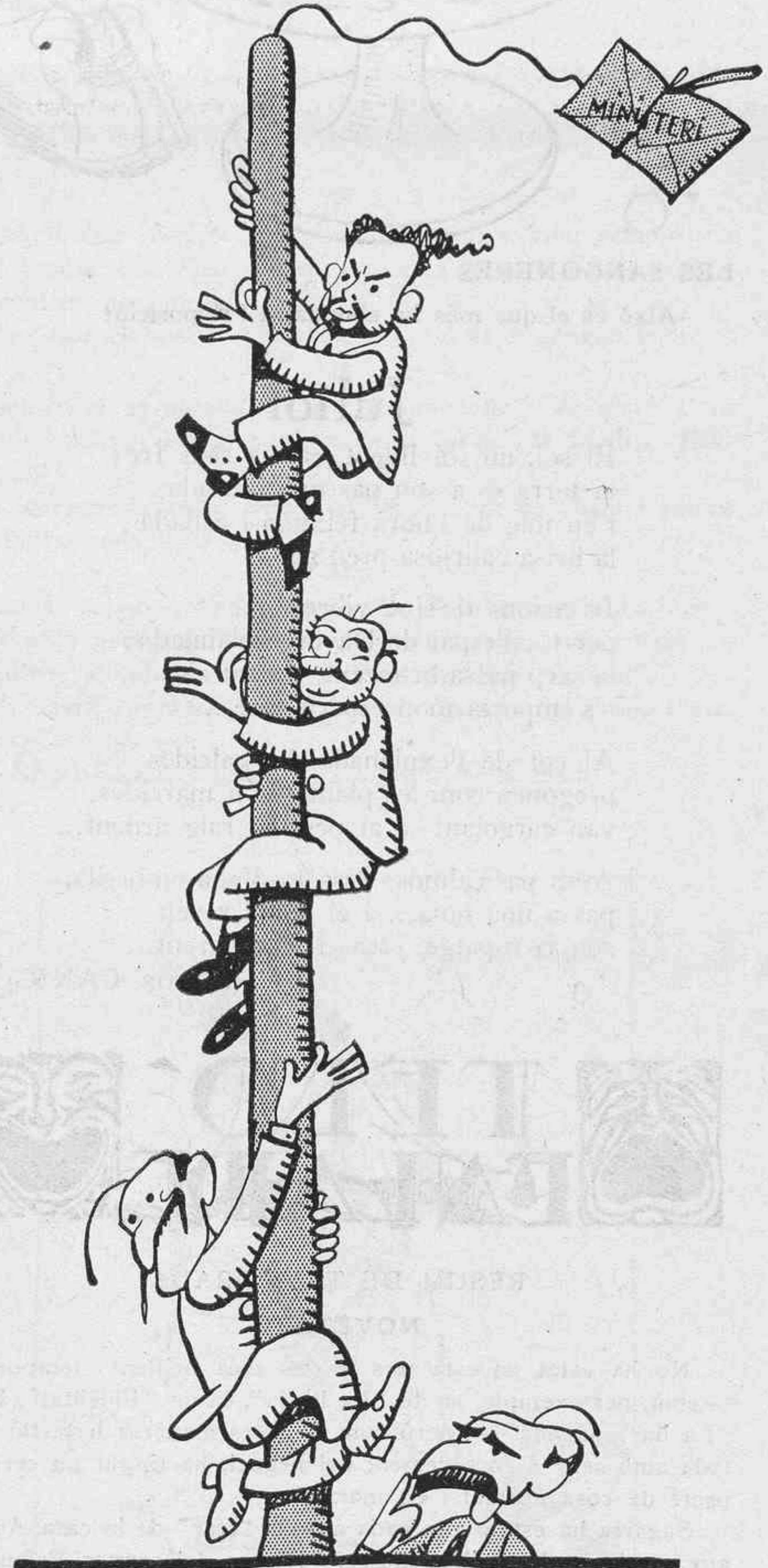
No sabia estar-me, però, de mostrar la meua complaença per l'actual evolució de la silueta femenina, allargada, estilitzada com diuen ara per definir tot allò de bon gust que hom no sap com definir. Però, amb tot, sento en aquest aspecte un neguit obsessionant. Tinc por que la dèria de dur les modes vers les posicions més extremades, no ens malmeti aquest magnífic efecte de les faldilles allargades al punt just, al punt savi.

Si per cas hom no pot lliurar-se de la temptació d'intentar algun d'aquests excessos, valdria més fer l'experiment en les toaletes de nit. Ens espanta una mica el figurar-nos la independència d'acció i de moviment que han conquerit les dones entrebancades per una indumentària inconfortable, pessimista i anti-higiènica com la de les nostres avantpassades. Apart que això representa un des-

avantatge considerable per al sentiment esportiu femení. L'aeroplà, l'automòbil, els jocs, han d'anar una mica lligats a la moda per tal que l'estètica no se'n ressenti massa. Al cap d'avall, l'assimilació de l'esperit de la nova època és també el problema de l'arquitectura moderna.

El meu vot, ara com ara, és per l'actual punt de concòrdia, en aquesta debatuda qüestió de faldilles. Pel bé del bon gust. I fins per satisfacció d'aquests moralistes d'escaleta, per als quals la moral es basa en uns pams de més o de menys de roba, mentre fan l'orni als veritables casos de consciència.

PERE GUARDIOLA

ATRACCIO DE FESTA MAJOR

La cucanya política

LES SANGONERES

--Això és el que més ha abundat a l'Exposició!

Juliol

El sol, un sol lluent, crema sens fre;
la terra és a son pas una brasada,
i en mig de l'hora feixuga i callada
la brisa calitjosa pren alè.

Irisacions de foc vibren
per tot l'espai de blavor esblaimada;
la serp passa brunzent, meitat alçada,
i s'emporta mon esperit serè...

Al cor de l'explanada, les calcides
pregonen com les plantes són marcides,
van cargolant-se al pes del raig ardent...

Amb pas calmós, dessota d'una ombrella,
passa una noia... I el Juliol revela
son fi ropatge, escàs i transparent...

VÍCTOR CANIGÓ

RESUM DE TEMPORADA

NOVETATS

No ha estat aquesta una de les més brillants temporades — com, per exemple, la de "La llotja", la de "Fidelitat", la de "La llar apagada" —, però com de totes maneres ha estat portada amb seny i coneixement del negoci, ha tingut un cert aspecte de cosa normal i en marxa.

Sagarra ha estat, com cada any, la "star" de la casa. Aquest any, però, no ha brillat massa. "El cas del senyor Palau" és una comèdia francament dolenta. "La filla del Carmesí" té, en canvi, un to graciós, lleuger i tènueament sentimental, ben dig-

ne d'elogis, i ens palesa, en més d'un moment durant els tres actes, el gran poeta que hi ha en Josep Maria de Sagarra.

Carles Soldevila amb "Escola de senyores" no ens ha donat pas, al nostre entendre, la seva millor comèdia. Però ens ha donat tres actes finament irònics, uns personatges de la nostra burgesia, observats amb gràcia, un diàleg enginyós i amable. Una cosa més voldríem en Carles Soldevila: el mèrit, que ja ha demostrat tenir en "Civilitzats, tanmateix".

Avellí Artís ha estrenat una comèdia, "Tant-se-val", que, apart certs petits defectes de llenguatge que desvirtuen la psicologia dels personatges, resulta ben estimable. A pesar de la seva semblança — que l'autor sabé justificar —, amb "El carter", d'Elmer L. Rice.

Pous i Pagès, amb la seva obra "Vivim a les palpentres", no ha tingut l'èxit que amb altres obres ha assolit altres anys. "Vivim a les palpentres", no obstant, és una obra digna i plena d'encerts.

Aquests — Sagarra, Soldevila, Pous i Pagès, i Artís — són els quatre puntals de la casa, i per això hi hem donat la preferència. Ara anem pels altres, però consignem, abans, l'absoluta i total indiferència — indiferència que sols pot explicar-se per l'absolut i total embrutiment del públic — amb què fou rebuda "Martina", la bella obra de Jean Jacques Bernard, tan dignament posada en català per Josep Pous i Pagès.

De "L'home que es volia morir", primera comèdia de Josep Maria Planes, poca cosa en podem dir. A més a més, no es pot judicar per una primera comèdia. En aquesta hi ha alguna situació encertada, i el diàleg, mantes vegades, té una certa gràcia.

"L'abisme", de Carme Monturiol, ja ens sembla cosa més important, més reeixida, més digna d'atenció i estima.

Carme Monturiol, amb "L'abisme", ha escrit un drama interessant i humà, i l'ha escrit amb valentia i amb dignitat.

Els actors i les obres ens han semblat força interessants. Les altres estrenades són poca cosa. L'empresa ha presentat aquestes obres d'una manera sempre digna i correcta, cosa que cal agrair-li. Els actors s'han distingit per la seva sobrietat i discreció, virtuts que, llástimosament, no tenen tots els actors.

M. B. i M.

PALAU DE PROJECCIONS

No coneixíem, com és de suposar, el teatre japonès, cosa de la qual no ens avergonyim, perquè en igual cas deuen trobar-se els altres crítics. Ha fet bé el Comitè de l'Exposició — alguna cosa havia de fer bé — en portar-nos aquesta companyia de teatre japonès.

Els actors i les obres ens han semblat força interessants. Naturalment, el record de Saddy Jacco no pot eludir-se. Però Saddy Jacco — que havia arribat a incloure en el seu repertori algunes obres del teatre europeu —, ens fa l'efecte, comparant-la ara amb la troupe de Tokujiro Tsutsui, d'una artista marcadament occidentalitzada. Encara que en el primitiu teatre japonès la dona no hi té intervenció com intèrpret i en aquesta companyia hi hagin sis o set actrius, els artistes de Tokujiro Tsutsui i el teatre que representen ens semblen una cosa més pura, més racial, menys mixtificada.

En la primera sessió, ens donarem a conèixer tres obres delicioses del teatre japonès del segle XVIII: "Koi-No-Yozakura", "Kage-No-Chikara" i "Kajincho". De les tres ens semblà la primera la millor, o sigui "Koi-No-Yozakura", que en català vol dir "L'amor quan floreixen els cirerers".

La presentació i la interpretació, molt dignes d'elogi.

A. S.

El senyor Pérez de Rozas, propietari d'"El Liberal" i empresari del Teatre Romea, es veu que s'ha molestat amb nosaltres, perquè la darrera setmana vàrem publicar que ja no era empresari de l'esmentat Teatre, notícia que recollírem entre la gent de l'escena i trametérem als nostres lectors.

Des d'"El Liberal" ens diu que està disposat a traspasar el Romea al nostre editor, perquè els que escriuen a L'ESQUELLA puguin estrenar les comèdies que tenen, brutes de pols i sense representar, per no voler-les ningú.

Ben segur que el senyor Pérez de Rozas voldria posseir, per estrenar, les obres que puguin tenir els nostres redactors. Indubtablement, al Teatre del carrer de l'Hospital hi anirien més de la mitja dotzena de persones dormilegues que hi van quan són representades aquelles obres sense solta ni volta, d'importació.

I si, efectivament, el Teatre Romea segueix amb la mateixa empresa, ens en alegrem. Va per ells el pollastre.

"La Rambla de Catalunya", en la seva secció de ràdiotelefonía, ha copiat algun paràgraf de l'article "Una dictadura que deu cessar" publicat per nosaltres dues setmanes endarrera.

"La Rambla de Catalunya" ha tingut la gentilesa de citar-ne la procedència, contràriament al que acostumen a fer alguns altres diaris.

✻

Diuen que al nostre parc hi tindrem aviat un simi molt rar. No ens vindrà d'un simi més o menys, per rar que sigui.

✻

En el termini de mig any, a Santa Creu de Tenerife, han donat a llum sis fills. Dos de sols i dues bessonades.

Diu que els metges es proposen estudiar aquest cas. I el marit també, per no reincidir.

✻

Al Foment del Treball Nacional es reuniren els industrials creditors contra l'Exposició Internacional, representant deutes per valor de més de deu milions de pessetes, i acordaren reclamar el pagament amb interessos i tot.

Així encara tardaran més a cobrar.

✻

S'ha presentat al jutjat una denúncia per estafa de 50.000 pessetes. Un senyor les va lliurar a un altre que li va prometre fabricar llet amb certs pòlvors.

Nosaltres denunciem al timat, perquè intentava un negoci contra aquest líquid que en diuen llet, i que ja està prou falsificada.

✻

A les acaballes de l'Exposició, l'alcalde va haver-se de sentir que ell no hi pintava res, allà dintre.

Hem dit que va haver-s'ho de sentir. Perquè, de fet, tot-hom ja ho sabia.

✻

Per fi s'ha resolt l'assumpte dels taxis i, com sempre, ha tocat perdre al públic. Seguirà la tarifa de 0,60, i qui no estigui content, que plegui.

Res, que el nostre Ajuntament s'està fent popularíssim.

✻

Demanam un monument pel Muñtaner de l'Exposició. Com a millor símbol podem posar-hi un vagó-llit de Madrid-Barcelona.

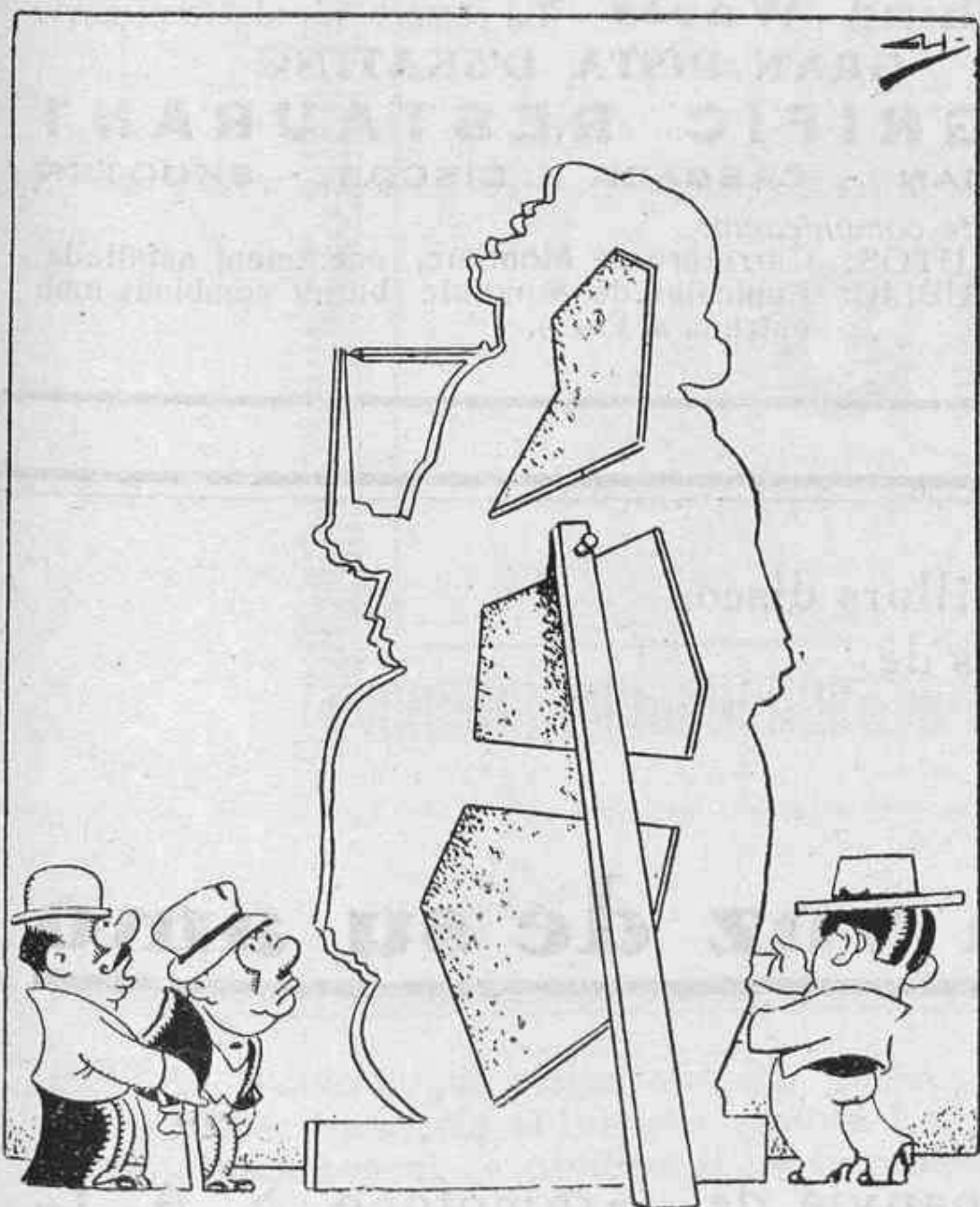
S'ho mereix, pobret. Ha estat catorze mesos anant i venint de Madrid cada setmana!

✻

Demà, dissabte, tindrà lloc a La Escala, una festa homenatge a la coneguda escriptora Víctor Català, amb motiu de complir-se les noces d'argent de la seva obra "Solitud".

Hi haurà sardanes, i li serà ofert un ram de llorer i una ploma d'argent.

L'ESQUELLA s'adhereix a aquesta bella festa.

LA "UNION RADIO"

Tal com és...

i com ens la presenten...

La Cambra Mercantil de Barcelona ha publicat el número 100 del seu "Butlletí", número extraordinari en extrem, tant pel seu contingut com per les signatures que l'avaloren.

Avui que totes les coses s'acostumen a anomenar extraordinàries, fa goig de veure'n, de tant en tant, alguna que mereixi aquest qualificatiu, i ho és el número centenari del butlletí a què ens referim.

**

S'ha celebrat la primera assemblea de la flamant "Unión Monàrquica Nacional", partit format per les restes de la difunta "Unió Patriòtica". Ha estat elegit cap el famosíssim senyor Comte de Guadalhorce.

El partit el formen homes de pes. De Barcelona hi assistien, entre altres, personalitats tan considerables com el senyor Gassó i Vidal i el senyor Milà i Camps.

I's proposen regenerar tot Catalunya.

El partit és, doncs, com veïeu, una cosa important.

**

Berlín. Cambra dels Diputats. Fa calor. Un diputat comunista s'aixeca, es posa en mànecues de camisa i comença un discurs...

Rumors. Estupefacció general. El president l'amonesta severament. El diputat, sempre en cos de camisa, ha de sortir del saló...

Però l'endemà, tots els diputats, membres del partit, es presenten en mànecues de camisa i... esparlanyes.

Un diputat monàrquic, exasperat, cau ferit d'apoplexia.

**

Diuen els diaris que han estat trobades en un podrimener, restes humanes.

Segons opinió dels tècnics, que no s'ha fet pública, encara, es tracta dels darrers vestigis de la finida U. P.

M. R.—El vostre treball és més propi per una revista literària que pel nostre setmanari. Aquest és el motiu que ens obliga a refusar-lo.

S. S. T. (Mataró).—Si bé és veritat que acollim els treballs que ens envien, exigim ortografia, i un xic de voluntat en escriure'ls. El vostre no es pot publicar.

R. B.—No pot anar.

J. S. (Reus).—Aquest està millor; però encara no és publicable.

J. T. X.—Sí, podeu enviar quelcom, que ho llegirem. Feu-nos la mercè de no trametre versos. Estem, de poesia, fins al cap d'amunt.

Poeta.—Poeta? Carnisser, deveu voler dir. No parlem de res més que de sang, venes, carn, testes... Al cove, al cove!

G. L. — L'hem passat a "La Campana", on el veureu publicat.

E. P. — N'anirà un a cada setmanari.

J. G. — Francament, no ens agrada. Aquest assumpte podria haver-vos inspirat millor.

AQUEST NÚMERO HA PASSAT PER LA CENSURA GOVERNATIVA

Imp. L'ESQUELLA i "La Campana", Om, 8, Barcelona

VIES URINÀRIE
Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inútilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinàries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *flúixos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catxets del Doctor Soivre**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugles, etc., tan perillós sempre i que necessiten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa

Impureses de la sang: *Sífilis* (avarosis), *eczemes*, *herpes*, *úlceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Píndoles depuratives del Dr. Soivre**, que són la medicació depurativa real i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronscos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatòria* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potencials del Dr. Soivre**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medulla i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la juvenesa, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pesseletes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franqueig a **Oficines Laboratori Sókatarg, carrer del Ter, 16. telèfon 544 S. M. Barcelona**, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentortollament, tractament i guariment de les dites malalties.

MARICEL-PARK

GRAN PARC D'ATRACCIONS
MONTJUIC

MUNTANYES RUSSES

Les més sensacionals d'Europa

BUG

L'atracció més trepidant

Witching Waves

La sempre agradable atracció

GRAN PISTA D'SKATING

MAGNIFIC RESTAURANT

TOBOGAN - CASCADA - DISCOS - SKOOTER

Mitjans de comunicació:
AUTOS: Carretera de Montjuïc, recentment asfaltada.
PUBLIC: Funicular de Montjuïc (bitllet combinat amb entrada al Parc).

Els millors discos
són els de

La voz de su amo

Companyia del Gramòfono, S. A. E.

LLIBRERIA ESPANYOLA D'ANTONI LOPEZ

Rambla del Mig, número 20

BARCELONA

Telèfon número 18692

Frederic Mistral: Rondalles	3,— ptes.
Joan Estelrich: Catalunya endins	5,— »
Jaume Aiguader: Amb Catalunya i per Catalunya	1,— »
J. Sebastià Pons: L'aire i la fulla	3,50 »
Domènec Guansé: Com vaig assassinar Georgina	3,50 »
Lluís Capdevila: Venus i els bàrbars	3,50 »
Francesc Madrid: Els exiliats de la Dictadura	4,— »
M. Rubió Tudurí i N. Mart: Estat Espanyol, Societat Anònima	4,— »
Pere Corominas: Les llàgrimes de Sant Llorenç	4,— »
T. Aubanel: La magrana entreoberta	3,50 »
S. Rusiñol: Miss Barceloneta	2,— »
A. Garrell: Vida d'En Joan Gralla	3,— »

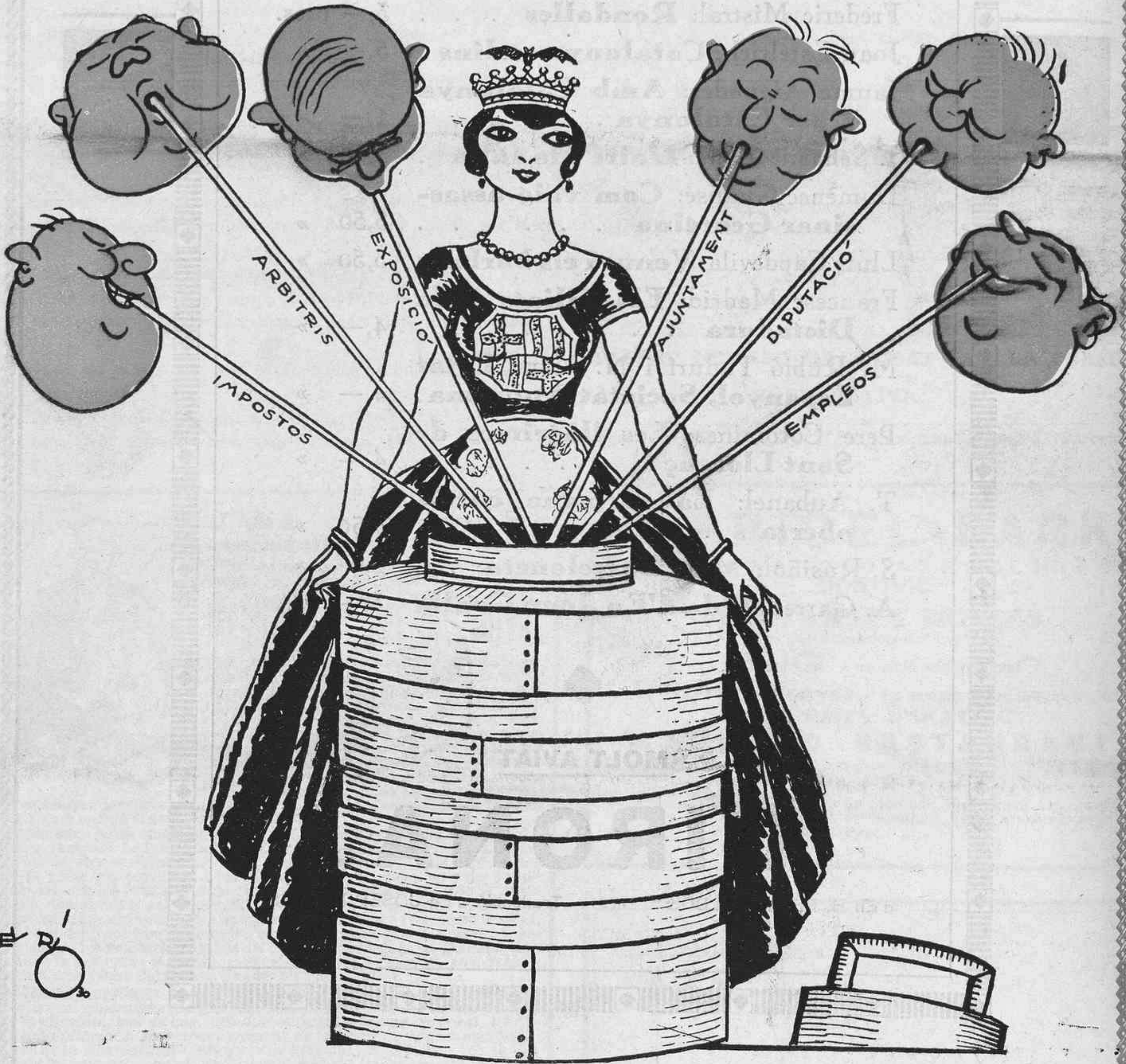
MOLT AVIAT

GIRONA

d'En B. PÉREZ GALDÓS

Traducció d'En JOSEP BURGAS

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem de pèrdues si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls atorguen descomptes

— Si tant xuclen, aquests farts, em deixaran sense suc!